

О. Кравченко,
викладач вищої категорії, викладач-методист
Торговий коледж Запорізького національного університету,
м. Запоріжжя
e-mail: olgakznu@mail.ru

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ВИД НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сучасний стан розвитку вітчизняної освіти варто визнати періодом інтенсивного розвитку та якісних перетворень у сфері вищої освіти, самоідентифікації української національної вищої школи в умовах формування єдиного світового освітнього простору і важливіших системних змін.

Освітній процес відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому навчальному закладі через систему науково-методичних і педагогічних заходів, спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості (ст.47) [1]. Серед основних видів навчальних занять у вищих навчальних закладах передбачено практичні заняття, за яких викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань [2, с.303].

Практичні заняття є логічним продовженням лекційного заняття, в процесі якого здійснюється засвоєння теоретичних знань з певної теми. Крім того, практичні заняття є формою перевірки знань студентів, яких вони набули під час самостійної роботи над запропонованими темами.

Деякі викладачі виходять з того, що зміст практичного заняття полягає у вирішенні студентами запропонованих задач, під час опрацювання яких студенти набувають певних навичок та оволодівають методикою роботи [3, с.133]. Однак досвід роботи свідчить, що належним чином організовані практичні заняття надають можливість досягти освітніх, виховних та розвиваючих цілей.

Вчені-практики надають класифікацію практичних занять, які використовують у вищих навчальних закладах: ознайомчі (формування вмінь і навичок користування приладами, необхідних для практичної роботи); підтверджуючі (в процесі виконання яких студент отримує підтвердження теоретичним знанням); частково пошукові (зазначається мета завдання, план досліджень та орієнтовний перелік питань, а студент має конкретизувати план досліджень та надати повний перелік питань, які необхідно вирішити); дослідницькі (надається лише мета роботи, а пошуки шляхів її вирішення здійснюють студенти) [4, с.40].

Однак, варто зауважити, що зазначені види практичних занять відрізняються між собою, спільними в їх структурі можуть бути лише окремі елементи (початкові та кінцеві). Крім того, наведена класифікація в більшій мірі відповідає методиці проведення практичних занять в процесі викладання технічних дисциплін.

В освітньому процесі, на думку вчених-практиків, використовують дві форми проведення практичних робіт: 1) фронтальна, за якої після викладення на лекції теорії всі студенти групи виконують одночасно одну практичну роботу; у такому разі наявний єдиний план і однакова послідовність дій для всіх студентів групи; 2) індивідуальна, за якої студенти групи, поділені на підгрупи, виконують різні за тематикою, змістом і планом

практичні роботи. До такої форми вдаються за відсутності належної матеріальної бази для реалізації фронтальної роботи студентів.

Досвід роботи надає можливість стверджувати, що в процесі проведення практичних занять з правових дисциплін ефективними є використання як індивідуальної, так і фронтальної форм роботи. Проведення фронтальних практичних робіт створює однакові умови роботи для студентів, а викладач має можливість виявити рівень засвоєння теоретичного матеріалу та ступінь вироблення певних навичок групою студентів. Використання індивідуальних практичних робіт створює умови для застосування індивідуального підходу до студентів (підгрупи студентів) в освітньому процесі, надання завдань різного рівня складності з більш широким спектром тематики завдань для дослідження. Разом з тим, доцільно зауважити, що в процесі проведення індивідуальних практичних занять з правових дисциплін необхідно передбачити час для ознайомлення та обговорення результатів роботи кожної підгрупи. Такий підхід надає можливість для розширення обсягу теоретичних знань студентів, набуття досвіду публічного наукового виступу студентами та вироблення навичок дискусійного обговорення питань з одногрупниками.

Основними функціями практичних занять, на наш погляд, є:

- поглиблення та уточнення теоретичних знань, здобутих під час лекційних занять та в процесі самостійної роботи;
- становлення навичок роботи з нормативно-правовими актами;
- формування у студента вмінь орієнтуватися в чинному законодавстві та аналізувати зміст нормативно-правових актів;
- застосування теоретичних знань та принципів нормативно-правових актів у практичному житті;
- правильне користування юридичною термінологією в навчальному процесі та професійній діяльності;
- вміння застосовувати правові знання та правові норми у діяльності за фахом.

Застосування практичних занять в освітньому процесі передбачає відповідний інтелектуальний та методичний рівень підготовки викладача [5, с.34]. Так, викладач правових дисциплін має володіти сучасними активними методиками навчання і застосовувати їх на заняттях, мати гідну науково-теоретичну підготовку з навчальної дисципліни та навички практичного застосування теоретичних знань, знатися у правозастосовній практиці, використовувати ситуаційні завдання для студентів з урахуванням змін у законодавстві тощо.

Отже, національна доктрина розвитку освіти щодо переходу до нового типу гуманістично-інноваційної освіти передбачає застосування інноваційних технологій та вдосконалення існуючих форм організації освітнього процесу, серед яких належне місце посідають практичні заняття.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. // Відомості Верховної Ради. – 2014. – №37-38. – ст. 2004.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / М.М.Фіцула. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.
4. Мокін Б.І. Стратегія пошуку оптимального співвідношення лабораторного практикуму та наукових досліджень в навчальному процесі інженерних спеціальностей: Монографія/ Б.І.Мокін, В.О.Леонтєв, О.Б.Мокін. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2002. – 142 с.
5. Єгорова В.В. Аналіз, сучасний стан та перспективи розвитку системи методичної роботи ВНЗ як осередку підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників / В.В. Єгорова // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2014. – №1(9). – С.34–40.

